

Årsrapport 2018 Bolag

Liseberg AB

Innehållsförteckning

1 Sammanfattning	4
2 Verksamhetsanalys.....	6
2.1 Väsentliga händelser och bolagets utveckling	6
2.1.1 Affärsområden/dotterbolag eller motsvarande	8
2.1.2 Viktiga framtidsfrågor.....	8
2.2 Analys av årets utfall	9
2.3 Investeringar	10
2.4 Utveckling inom personalområdet.....	11
2.4.1 Personalvolym och lönekostnad.....	11
2.4.2 Övrig utveckling inom personalområdet.....	12
2.5 Redovisning av uppdrag ifrån KS/KF som fördelats utanför kommunfullmäktiges budget	12
2.6 Uppföljning av särskilda beslut och uppdrag	12
2.6.1 Utvärdering av system för styrning, uppföljning och kontroll	12
2.6.2 Sponsring.....	14
2.6.3 Uppföljning av program för e-samhälle.....	14
2.7 Kommunala ändamålet och befogenheterna.....	15
3 Uppföljning av kommunfullmäktiges budget	18
3.1 Kommunfullmäktiges mål - tabell	18
3.2 Kommunfullmäktiges uppdrag till styrelsen	19
3.3 Kompletterande uppföljning av vissa av kommunfullmäktiges budgetuppdrag	20
3.3.1 Alla enkelt avhjälpna hinder ska vara undanröjda i kommunens publika lokaler och på allmän platsmark under mandatperioden.	20
3.3.2 Alla nämnder och styrelser ska utveckla ett samarbete med civilsamhället.....	21
4 Nyckeltalsredovisning	23
5 Bokslut.....	24
5.1 Sammanfattande analys	24

Bilagor

Bilaga 1: Förteckning över sponsoringtaganden 2018 Liseberg

Anvisning

Rapportmallen är ett anvisande dokument som beskriver struktur, innehåll och gemensamma rapportdefinitioner i syfte att skapa en gemensam rapportstruktur som medger jämförbarhet över tid och mellan bolag.

Bolagens *årsrapporter* avslutar uppföljningen av årets verksamhet och utgör grunden för en samlad uppföljning och analys av året som gått samt en utgångspunkt för bedömning och formulering av framtida strategiska frågor. Årsrapporterna utgör underlag dels för Göteborgs stads samlade årsredovisning och bokslut, dels för stadsledningskontorets eventuella underlag för budget.

I den mån rapporten kompletteras med bolagsspecifik uppföljning, information som inte är styrinformation till kommunstyrelse/kommunfullmäktige, redovisas denna under rubrik som benämns t ex ”fördjupning till styrelse”. En sådan rubrik kan antingen läggas in som underrubriker under de olika avsnitten eller i sin helhet samlas i ett särskilt avsnitt sist i rapporten.

1 Sammanfattning

Anvisning

Med utgångspunkt från bolagets uppdrag enligt ägardirektiv och/eller bolagsordning samt kommunfullmäktiges budget sammanfattas här de viktigaste slutsatserna i rapporten på sammanlagt ca 1-1½ sida.

OBS!! Sammanfattningen är styrelsens direkta kommunikation med kommunstyrelse och kommunfullmäktige. Denna kommunikation ersatte 2015 den politiska analysen som nämnden ombads lämna under 2015 både vid UR2 och årsrapport.

Redovisningen kan kompletteras i form av styrkort under avsnitt 1.1 alt 1.2 vilket är frivilligt (Den eventuella information som redovisas i styrkorten går inte direkt vidare till KS/KF).

Under 2018 besöktes Liseberg av 3,1 miljoner gäster och årets omsättning i koncernen uppgick till 1 228,8 Mkr. Det har varit ett år präglad av sommarvärmen och förseningen av den nya attraktionen Valkyria men som med en stark avslutning ändå levererar ett tillfredsställande resultat.

Jubileumsprojektet är igång och i maj 2018 ingicks ett partneringavtal med NCC för genomförandet av projektet. Tillsammans påbörjade båda parterna arbetet med att ta fram en gemensam systemhandling som skall ligga till grund för ett riktpolis för Jubileumsprojektets genomförande. Denna skall presenteras för beslut i styrelsen. Under hösten 2018 påbörjades rivningen av delar av byggnaderna på fastigheten Skår 40:17 för att kunna anlägga en tillfällig markparkering som skall stå klar till öppning 2019. Nödvändiga fastighetsregleringar är påbörjade i dialog med Fastighetskontoret.

I slutet av 2018 kom arbetet med Västlänken igång på allvar. För Liseberg innebar detta att byggnationen av ett ersättningskök till Rondo påbörjades, Lisebergshallen tömdes inför rivning och en del övriga verksamheter fick flytta, bland annat backstage till Stora Scenen, då deras lokaler påverkas. Lisebergshallen och övriga delar som skall rivas överlämnades till Trafikverket den 1 januari, 2019 i enlighet med genomförandeaftalet.

Antalet parkgäster under sommarsäsongen påverkades negativt av den varma sommaren och förseningen av Valkyria. När grindarna stängde för sommarsäsongen hade parken haft ett gästantal på totalt 2 077,0 tusen, vilket var -173,0 tusen gäster under budget och -70,3 tusen (-3%) färre gäster än 2017. Halloween-säsongen blev däremot ännu en gång en succé med 320 tusen parkgäster och när Jul på Liseberg stängde hade tappet i antalet gäster i parken jämfört med 2017 återhämtats och avvikelserna mot budget stannade på -93,7 tusen gäster. Det lägre antalet gäster påverkar resultatet negativt som slutar på 74,6, vilket är -26,0 Mkr under budget och -16,2 Mkr jämfört med föregående år. I resultatet inkluderas även ej budgeterade kostnader relaterade till Jubileumsprojektet och Västlänken vilka uppgick till cirka 22 Mkr.

Scenprogrammet förstärktes under försäsongen för att kompensera för förseningen av Valkyria, vilket märks i att antalet konsertbesökare var något högre än föregående år. Totalt uppgick antal konsertbesökare till Stora Scenen till 232 000 st. Övriga större nyheter under 2018 var ett nytt Zombie skräckhus samt renovering och flytt av Slänggungan. Försäljningen av årskort (inkl. Guldpassen) uppgick till 182 000 st, vilket var 11 000 fler kort än föregående år.

Beläggningen på Hotell Liseberg Heden ackumulerat 2018 uppgick till 71%, vilket var en minskning mot föregående år med 2 procentenheter. Försäljning minskade något

jämfört med 2017 men var ändå 2,3 Mkr över budget. På grund av en ökad kostnads massa levererade dock Hotellet ett resultat som var -4,9 Mkr under budget och -0,4 Mkr lägre än 2017. Camping och Stugbyar går enligt plan.

Under året har arbetet med verksamhetens sex prioriterade miljöfrågor fortlöpt. Bland annat har fler restauranger blivit certifierade enligt KRAV och MSC, kemikalier med farliga egenskaper har fastats ut och energieffektiviseringsåtgärder har initierats och genomförts. Liseberg upprättar för andra året en hållbarhetsredovisning enligt GRI Standarder. I denna redovisning finns mer information om miljöarbetet.

Liseberg styr och målsätter verksamheten i sin årliga affärsplan utifrån ägardirektivet där kommunfullmäktiges prioriterade mål är en integrerad del. Inom de områden som är tillämpliga och relevanta för den verksamhet Liseberg bedriver, bidrar bolaget till en god måluppfyllelse.

2 Verksamhetsanalys

2.1 Väsentliga händelser och bolagets utveckling

Anvisning

Under detta avsnitt görs en samlad bedömning för bolaget/koncernens viktigaste händelser inom dess verksamhet. Utgångspunkten är främst bolagets/koncernens ägardirektiv och/eller bolagsordning och kommunfullmäktiges- respektive bolagets/koncernens budget.

- Beskriv kortfattat särskilt viktiga resultat, utvecklingsområden och händelser.
- Analysera vad resultaten betyder för den egna verksamheten och Göteborgs Stad som helhet.

Beskrivningen kan i tillämpliga fall kopplas till nyckeltalsredovisningen i avsnitt senare i denna rapport.

Behöver ni ytterligare utrymme för rapport till styrelse kan detta utvecklas under "affärsområden/dotterbolag eller motsvarande" alternativt en egen rubrik som kan benämnas t.ex. "fördjupning till styrelse".

Sommarsäsongen

Sommarsäsongen präglades av det ovanligt varma sommarvädret. I kombination med att Valkyria, årets stora attraktionsnyhet, öppnade senare än önskat, har antalet gäster till parken varit färre än 2017. När grindarna stängde för sommarsäsongen den 30 september, hade parken haft ett gästantal på totalt 2 077,0 vilket är -173,0 tusen gäster under budget och -70,3 tusen (-3%) färre än 2017. Omsättningen i parken under sommarsäsongen uppgick till 829,8 Mkr och därmed stängdes sommarsäsongen med en försäljning som låg efter budget med -56,0 Mkr och under föregående år med -7,7 Mkr.

Halloween

För fjärde året i rad öppnade Liseberg grindarna under Halloween. Årets upplaga slog rekord jämfört med tidigare år och antalet parkgäster ökade med 15% jämfört med 2017 till totalt 320,0 tusen, vilket är 70,0 tusen över budget och 39,4 tusen fler än 2017. Utöver fyra skräckhus och den tillfälliga skräckattraktionen Shocker kunde gästerna besöka Hamnområdet som gjorts om till skräckområde med 220 inhyrda aktörer. Omsättningen under Halloween utgjorde 9% av Lisebergs totala omsättning i parken. Gästnöjdheten var i nivå med föregående år där antalet nöjda och helnöjda gäster uppgick till 91%.

Jul på Liseberg

Julsäsongen på Liseberg blev en fin avslutning på 2018 och nådde 484,0 tusen parkgäster, vilket är 8,8 tusen över budget och en ökning mot 2017 med 9% (35,5 tusen gäster). Omsättningen uppgick till 111,0 Mkr vilket var 15,0 Mkr över budget och 14,2 Mkr bättre än 2017. Förutom den sedvanliga julmarknaden kunde gästerna besöka årets isshow Nötknäpparen och ett antal julöppna attraktioner. Just attraktionerna bidrog till det positiva utfallet och antalet sålda åkpäss under julen uppgick till 62 000, vilket är en ökning mot föregående år med över 15 000 st.

Jubileumsprojektet

I maj 2018 ingicks ett partneringavtal med NCC för genomförandet av projektet. Tillsammans påbörjade båda parterna arbetet med att ta fram en gemensam

systemhandling som skall ligga till grund för ett riktpolis för Jubileumsprojektets genomförande. Liseberg och NCC skall presentera en gemensam riktpoliskalkyl för beslut i Lisebergs styrelse respektive NCC koncernledning under Q2/Q3 2019. Under hösten 2018 påbörjades rivningen av delar av byggnaderna på fastigheten Skår 40:17 för att kunna anlägga en tillfällig markparkering som skall stå klar till öppning 2019. Beslut för att anlägga själva markparkeringen togs av styrelsen den 26 oktober. Leverantör av vattenattraktionerna är identifierade och avtal för teknisk design snart färdigställt. Den fastighetsregleringen som påbörjats och som avser Hotell Liseberg Heden, Korsvägen samt Södra parkeringen (Immeln) är ännu inte klara. En avsiktsförklaring har ingåtts med Volvo avseende en eventuell byggnation av ett World of Volvo på en del av fastigheten. Diskussion med Göteborgs Stads parkering pågår avseende en framtida långsiktig lösning för ett parkeringshus i anslutning till hotell- och vattenparken. Ett arbete med en ny detaljplan för fastigheten Skår 40:17 har startats upp för att möjliggöra en framtida expansion av nöjesparken.

Västlänken

Samarbetsforum mellan Liseberg, Trafikverket och entreprenören är etablerade. Byggnationen av ett nytt kök till verksamheten på Rondo har påbörjats, Lisebergshallen har tömts inför rivning och en del övriga verksamheter har fått flytta, bland annat backstage till Stora Scenen, då deras lokaler påverkas. Under slutet av 2018 ingicks avtal med Trafikverket om att rivningen av Stjärnornas Krog och The Green Room inte kommer att genomföras under säsongen 2019 utan istället påbörjas 1 januari, 2020. Lisebergshallen och övriga delar som skall rivas överlämnades till Trafikverket den 1 januari, 2019 i enlighet med genomförandeavtalet.

Verksamhetens utveckling

Övergripande resultat

Under 2018 besöktes hela parken, inklusive Lisebergsteatern, Rondo, Lisebergshallen & events i parken av 3,1 miljoner gäster och årets omsättning i koncernen uppgick till 1 228,8 Mkr. Framgångarna under Halloween och Jul på Liseberg kompenserade visserligen en del av försäljningstappet under sommarsäsongen, men totalt innebar det färre antalet gäster att omsättningen slutade -2,3% (-29,6 Mkr) under budget, men i nivå med föregående år.

Jämfört med föregående år ökade konsumtionen per gäst med 1,1%. Personal- och driftskostnaderna var något högre än budgeterat, vilket dock komparerades av att avskrivningarna var lägre som en konsekvens av att Valkyria inte togs i drift förrän i augusti. I driftskostnaderna inkluderades också en nedskrivning av anskaffningsvärdet på de byggnader som rivs i samband med att markparkeringen anläggs inför Jubileumsprojektet. Sammantaget uppgick resultatet efter finansiella poster till 74,6 Mkr vilket var -26,0 Mkr under budget och -16,2 Mkr jämfört med föregående år.

I resultatet inkluderas även kostnader under året både för Jubileumsprojektet och för Västlänken och som inte skulle uppkomma annars. Sammantaget uppgick dessa kostnader till nästan 22 mkr där den enskilt största posten utgörs av nedskrivningen på byggnaderna som rivs i Jubileumsprojektet. I tillägg uppkom kostnader för att flytta alla förråd inför rivningen samt för att tömma Lisebergshallen inför Västlänken. Justerat för dessa kostnader levererade verksamheten ett resultat som nästan når budget och är 6,0 Mkr bättre än 2017.

Parken

Utöver bygget av Valkyria så har Slänggungan flyttats och fått en ansiktslyftning, det nya skräckhuset Zombie färdigställdes till Halloween och en renovering av Bergbanan

har påbörjats. Försäljningen av årskort (inkl. Guldpassen) uppgick till 182 000 st, vilket var 11 000 fler kort än föregående år.

Scenprogrammet förstärktes under försäsongen för att kompensera för förseningen av Valkyria, vilket märktes i att antalet konsertbesökare var något högre än föregående år. Totalt uppgick antal konsertbesökare till Stora Scenen till 232 000 st.

Boende

Beläggningen på Hotell Liseberg Heden ackumulerat 2018 uppgick till 71%, vilket är en minskning mot föregående år med 2 procentenheter. Den lägre beläggningsgraden gjorde också att hotellet tappade försäljning gentemot föregående år (-0,1 Mkr) men var över budget med 2,3 Mkr. Dock ökade totala kostnader mot budget med 12,5% vilket gjorde att resultat kom in under budget med -4,9 Mkr. Camping och Stugbyar gick bra med ett resultat i nivå med både budget och +1,5 Mkr jämfört med föregående år.

2.1.1 Affärsområden/dotterbolag eller motsvarande

Anvisning

Under detta avsnitt görs en analys per verksamhetsområde, om inte annat överenskommit med Stadshus AB. Fördjupad analys beträffande ekonomi och personal/medarbetare sker under särskilda rubriker nedan.

Utgångspunkten för analysen är motsvarande som för bolaget/koncernen som helhet (se anvisning till föregående textruta).

Se ovan under punkt 2.1

2.1.2 Viktiga framtidsfrågor

Anvisning

Ange den viktigaste interna respektive externa faktorn för att nå en god måluppfyllelse för verksamheten de närmaste åren. Motivera svaret kortfattat. Vid tillämpliga fall bör redovisningen ske per affärsområde/dotterbolag enligt föregående rubrik.

(Med intern avses sådant som styrelsen till övervägande del råar över själv eller har möjlighet att påverka genom samverkan med andra. Med extern avses sådant som styrelsen själv inte kan påverka eller endast har mycket begränsad möjlighet att påverka)

Liseberg befinner sig i ständig utveckling. Det är nödvändig för att kunna möta nya krav från såväl ägare som gäster och för att skapa de ekonomiska förutsättningarna för Lisebergs långsiktiga framgång.

I likhet med tidigare år återfinns bland de viktigaste områden för utveckling...

... en investeringsplan, fokuserat på kärnaffären. Liseberg kommer fortsatt att investera i projekt som ökar gästvärdet, har kommersiell bäring och som förbättrar parkens fysiska miljö.

... säsongsförlängning. Fortsätta utveckla Halloween och Jul på Liseberg är till ännu bättre produkter är bland de viktigaste verktygen när det gäller att öka gästvolym och skapa bättre avkastning på Lisebergs anläggningstillgångar.

... **expansion och nya affärsområden.** Liseberg förbereder för sin största satsning hittills – en expansion av parken söderut, som planeras genomföras successivt under perioden 2019–2023.

... **en modern och effektiv organisation, med fokus på medarbetarnöjdhet.**

Medarbetare som trivs är den absolut viktigaste förutsättningen för en serviceleverans på hög nivå. Samtidigt står Liseberg mitt i en komplicerad kompetensväxling och måste löpande arbeta för effektiviseringar och produktivitetsökningar..

... **hållbarhet.** Som konsumentprodukt har Liseberg en stor inverkan på sin omvärld – men också stora möjligheter för att påverka denna genom ett systematiskt och ambitiöst hållbarhetsarbete.

... **digital transformation.** Liseberg kommunicerar, säljer och utvecklar sin produkt både i en analog såväl som i en digital kontext. Genom digital transformation och ett stringent varumärkesarbete skall Liseberg stå sig ännu starkare i en skärpt konkurrens på upplevelsesmarknaden.

Med en ökad lönsamhet, en robust soliditet, ett starkt varumärke och en agil organisation i ryggen är Liseberg väl rustat för framtiden. Samtidigt kommer de kommande åren att ställa stora krav på såväl ägare som organisation, om Lisebergs långsiktiga framgång skall tryggas.

2.2 Analys av årets utfall

Resultaträkning

Anvisning

Antal rader i tabellen anpassas individuellt efter den interna resultaträkningen såsom exempelvis kostnadsslagsindelad alternativt funktionsindelad. Belopp i tkr alt. mkr - anges i cellen högst upp till vänster.

Mkr	Bokslut 2018	Budget 2018	Avvikelse	Bokslut 2017
Intäkter	1 228,8	1 258,4	-29,6	1 221,9
Kostnader	-1 147,3	-1 145,1	-2,2	-1 122,9
Rörelseresultat	81,5	113,3	-31,8	99
Finansiella intäkter	0,9	0,2	0,7	0,3
Finansiella kostnader	-7,8	-12,9	5,1	-8,5
Resultat efter finansiella poster	74,6	100,6	-26	90,8

Anvisning

Förklara de *viktigaste* orsakerna till eventuell avvikelse mot aktuell budget/prognos för helåret. Förklaring och analys bör avse såväl bolaget/koncernen som helhet samt berört affärsområde/dotterbolag (om det senare inte redovisas nedan i avsnittet "Resultat per affärsområde/dotterbolag").

Analysera resultatet i förhållande till aktuell budget/prognos för helåret och resultatet för föregående år.

Analysera utfallet i förhållande till bolagets förutsättningar 2018 och de antaganden som gjorts i 2018 års budget.

Se kommentarer under punkt 2.1.

2.3 Investeringar

Investeringar i materiella och immateriella anläggningstillgångar

Anvisning

Nyinvesteringar: Investeringar som ger tillkommande och nya kassaflöden genom nya produkter eller verksamheter. Målet kan vara att tillhandahålla ny eller ökad service/produkt/metod.

Reinvesteringar: Investeringar som syftar till att ersätta utsliten eller föråldrad utrustning. Målet kan vara att förnya eller upprätthålla funktion och kapacitet på befintliga tillgångar.

Investeringar i materiella anläggningstillgångar totalsumma. *Summan ska stämma mot Cognos och årsredovisning*

Nettoutgifter i mkr	Utfall 2018	Budget 2018	Utfall 2017	Budget/Plan 2019
Nyinvesteringar				
Reinvesteringar	417,2	362,7	162,3	170,5
SUMMA INVESTERINGAR	417,2	362,7	162,3	170,5

Den övergripande orsaken till avvikelserna mot budget avser byggnationen av årets nya attraktion Valkyria. Kostnadsökningen är i huvudsak relaterat till problem i samband med anläggandet av den tunnel som är en del av attraktionen samt de förseningar detta medförde. Dock har Liseberg rest skadeståndsanspråk mot det bolag som ansvarade för konstruktionen av tunneln. Utfallet av ett eventuellt skadestånd går ej att bedöma i dagsläget.

Under året har investeringar relaterade till Jubileumsprojektet uppgått till 45,0 Mkr. Dessa avropas mot separat budget.

Investeringar i finansiella anläggningstillgångar

Anvisning

Avser förvärv och avyttring av aktier i dotterföretag, intresseföretag, övriga koncernföretag samt övriga långfristiga värdepappersinnehav som är avsedda att stadigvarande innehas i rörelsen.

Summan ska stämma mot Cognos & årsredovisning

Aktier och andelar, mkr	Utfall 2018
0	0

Summa investeringar	0
---------------------	---

Anvisning

Analysera utfallet gällande investeringar totalt sett för bolaget, ställt mot budget, utfall tidigare år samt investeringsplan. Kommentera tidsförskjutning, fördyring av projektet, omprioriteringar etc.

När det gäller eventuella investeringar i finansiella tillgångar - beskriv vilka som varit i KS/KF för ställningstagande utifrån generellt och/eller specifikt ägardirektiv.

2.4 Utveckling inom personalområdet

Anvisning

Kompletterande personaldata för bolag redovisas enligt särskild rapport i Rapport, "PERSONALDATA för Bolag till Årsredovisning 2018"

2.4.1 Personalvolym och lönekostnad

Anvisning

Definition:

Kostnader för "konsultarvode" - i betydelsen inhyrd personal p g a svårigheter att rekrytera och som därmed har påverkat personalvolymen.

Lönekostnad exklusive arvoden (anställda) och sociala avgifter

Antal årsarbetare, arbetad tid - Den arbetade tiden utförd av anställd personal där 1600 timmar motsvarar 1,0 årsarbetare. Ackumulerat värde.

Lönekostnad per årsarbetare avser uppgifterna redovisade i tabellen

Förutom redovisning nedan skall kompletterande personaldata för bolag redovisas enligt särskild rapport i Stratsys, "PERSONALDATA för Bolag till Årsredovisning 2018".

	2 018	2017	2016
Kostnader för konsultarvode (se anvisn)			
Lönekostnad (exkl arvoden och soc avg)	364,2	361,8	336,3
Årsarbetare - Arbetad tid (personalvolym)	1 112	1 107	1 050
Lönekostnad per årsarbetare	0,3	0,3	0,3

Anvisning

Kommentera utvecklingen av konsultkostnader i förhållande till personalvolym och rekrytering.

Kommentera utfall av lönekostnad per årsarbetare i förhållande till prognos och bokslut föregående år. Ange de viktigaste orsakerna till förändringen.

Analysera personalvolymutvecklingen (förändring i antal årsarbetare) i förhållande till större förändringar av verksamhet, uppdrag och/eller köpta tjänster.

2.4.2 Övrig utveckling inom personalområdet

Anvisning

Kommentera och analysera uppgifterna i bilagan "Personaldata för bolag till Årsredovisning 2018" utifrån förändringar och utveckling av personalstruktur, rekryteringssituation, sjukfrånvaro etc.

Här kan ni också lyfta övriga frågor av vikt inom personalområdet som styrinformation till Stadshus AB, kommunstyrelsen/kommunfullmäktige.

2.5 Redovisning av uppdrag ifrån KS/KF som fördelats utanför kommunfullmäktiges budget

Anvisning

Från och med i UR 2 2018 följer Stadsledningskontoret upp alla uppdrag som kommunfullmäktige tilldelat nämnder och styrelser utanför budget. **Det gäller uppdrag som fördelats från 2016 till och med december 2018.**

Enbart uppdrag som inte är avslutade med status: Avslutad hämtas in i tabellen nedan

2.6 Uppföljning av särskilda beslut och uppdrag

2.6.1 Utvärdering av system för styrning, uppföljning och kontroll

Anvisning

Riktlinjen för styrning, uppföljning och kontroll fastställer att nämnder och styrelser årligen ska utvärdera sitt system för styrning, uppföljning och kontroll för att förbättra effektiviteten och lämna en bedömning i samband med årsrapporten.

§24: Respektive nämnd/bolagsstyrelse ska årligen utvärdera och förbättra effektiviteten i systemet för styrning, uppföljning och kontroll. I detta arbete ingår att nämnd/bolagsstyrelse erhåller information och rapportering avseende resultat av såväl genomförda interna uppföljningar och utvärderingar som iakttagelser från extern revision och övrig tillsyn.

Som en del i kommunstyrelsens uppsiktsplikt ska respektive nämnd/bolagsstyrelse i samband med årsrapportens upprättande rapportera resultatet från utvärdering samt lämna en bedömning om systemet för styrning, uppföljning och kontroll fungerar på

ett betryggande sätt.

För att underlätta utvärderingen har Stadsledningskontoret tagit fram en modell som nås via anslagstavlan i Stratsys.

Sammanfatta de viktigaste iakttagelserna från er utvärdering genom att redovisa era styrkor, respektive förbättringsområden i förhållande till riktlinjens krav på systematik. Koppla även till de iakttagelser ni gjorde vid förra årets utvärdering och de eventuella åtgärder ni vidtagit.

Lisebergs arbete med intern kontroll ska, liksom övriga förvaltningar och bolags inom Göteborg Stad, utgå ifrån COSO:s ramverk – en internationell standard för intern styrning och kontroll.

För att säkerställa att tillämpliga lagar, föreskrifter och riktlinjer följs, ska Liseberg verka för en god intern styrning och kontroll. Vidare ska den interna kontrollen säkerställa att den finansiella rapporteringen och informationen i verksamheten är tillförlitlig.

Lisebergskoncernen har en gemensam anvisning där verksamhetens risker identifieras i samband med framtagandet av budget och planeringskonferenser för nästkommande verksamhetsår. Arbetet med riskanalys har delats upp i två delar, en del som avser riskanalys för verksamheten och en del som avser riskanalys för den finansiella rapporteringen. De risker som identifieras för verksamhetens olika områden fastställs sedan till en samlad riskbild där de kategoriseras enligt Lisebergs fem styrdimensioner: Gäst, Hållbarhet, Varumärke, Medarbetare och Ekonomi.

När riskanalysen är genomförd och en samlad riskbild är framtagen ska en åtgärdsplan tas fram, en plan som ska beskriva vilka riskreducerande åtgärder som planeras och genomförs för att minska risken.

Utifrån den samlade riskbilden av analysen och som en del av Lisebergskoncernens arbete med att förbättra verksamheten, ska styrelsen även välja ut ett antal riskområden som särskilt ska granskas under kommande verksamhetsår. Dessa utvalda riskområden antas i en intern kontrollplan för att verifiera att riskreducerande åtgärder vidtas och fungerar på ett tillfredsställande sätt.

Mot bakgrund av ovanstående processbeskrivning innebär det för styrelsen att årligen besluta om:

- Riskanalys och en samlad riskbild för kommande verksamhetsår
- Åtgärdsplan
- Intern kontrollplan för kommande verksamhetsår

Kontrollerna i Internkontrollplanen för 2018 har testats och utvärderats löpande under året och inga väsentliga felaktigheter har påträffats. Det sammanlagda resultatet av de tester som utförts enligt Internkontrollplanen visar att Liseberg har en god intern kontroll.

Liseberg har under de senaste åren arbetat fram och utvecklat den process som idag används för styrning, uppföljning och kontroll. Organisationen har en bra kultur som tillåter en god intern kontroll och bidrar till ett riskmedvetande och en riskhantering i det dagliga arbetet. De risker och åtgärder som inkluderats i den årliga internkontrollplanen följs upp och granskas under året och då säkerställs också att dokumentationen är tillräcklig, samtidigt som uppföljningen i sig dokumenteras på ett betryggande sätt. Liseberg känner en trygghet i befintligt system för styrning, uppföljning och kontroll men ser samtidigt att förbättring skulle kunna ske gällande att

ytterligare skapa medvetande och kommunicera kring arbetet till ledning på samtliga nivåer i organisationen.

2.6.2 Sponsring

Anvisning

Enligt särskild instruktion ska bolag rapportera sina sponsringsåtaganden som har varit gällande hela eller delar av år 2018.

Redogör här kortfattat för den samlade omfattningen av eventuella sponsringsåtaganden (antal motparter och belopp) och hur dessa förhåller sig till bolagets uppdrag enligt ägardirektivet. Rapportering per sponsringsåtagande lämnas på särskild blankett som bilaga till årsrapporten (se Rappets anslagstavla).

Har bolaget inte fattat något beslut om något sponsringsåtagande anges detta.

Liseberg sponsrar årligen ett 35-tal cuper och läger i Göteborg med omnejd. Sponsringen består uteslutande av entréprodukter. Den totala summan för bolagets sponsring under 2018 är strax över 10 miljoner kronor. De flesta mottagarna sponsras med mindre belopp. Gothia Cup är den i särklass största sponsormottagaren med ett sponsringsvärde på ca 5,2 miljoner kronor.

För en komplett förteckning över bolagets sponsringssamarbeten, se bilaga Förteckning över sponsringsåtaganden 2018 Liseberg.

2.6.3 Uppföljning av program för e-samhälle

Anvisning

Kommunfullmäktige beslutade år 2014 om Göteborgs stads väg mot e-samhället. Programmet anger inriktning för stadens arbete med digitalisering. Kommunstyrelsen fattade 2018-09-19 beslut om att ge nämnden för Intraservice i uppdrag att genomföra en revidering av program för e-samhälle. I samband med detta genomför nu stadsledningskontoret en uppföljning av nuvarande program.

Syftet med nuvarande program är att ange den övergripande målsättningen för utvecklingen 2015-2020. Den övergripande målsättningen är att den digitala servicen ska vara så enkel, öppen och effektiv att den är det naturliga förstahandsvalet.

Svara kort på nedan två frågor:

1. Digitaliseringen ska underlätta för boende, besökare, företagare och medarbetare när de erbjuds och använder stadens tjänster. Hur arbetar ni för att den digitala servicen ska vara så enkel, öppen och effektiv att den är det naturliga förstahandsvalet för dessa målgrupper?
2. Vilka nyttor och effekter har uppnåtts för boende, besökare, företagare och medarbetare?

Vid frågor kan ni kontakta Åsa Jahnsson på Stadsledningskontoret: 031-368 01 38, asa.jahnsson@stadshuset.goteborg.se

Digitaliseringen ska underlätta för boende, besökare, företagare och medarbetare när de erbjuds och använder stadens tjänster. Hur arbetar ni för att den digitala servicen ska vara så enkel, öppen och effektiv att den är det naturliga förstahandsvalet för dessa målgrupper?

Liseberg har sedan några år tillbaka arbetat fokuserat med digitalisering av verksamheten. Redan 2012 definierade vi digitalisering som en av de viktigaste strategiska förflyttningarna för Liseberg. Ett resultat av detta är att vi ett par år tillbaka har ett Digitalt råd med ett tvärfunktionellt perspektiv på verksamhetens digitala förvaltning och utveckling. Fokus för detta arbete är både strategiskt, t ex omvärldsbevakning, trender, teknikutveckling och långsiktsplanering, men också operativt, d v s hur säkrar vi att de mål och riktlinjer som verksamheten och ägare sätter upp efterföljs i digital förvaltning och utveckling.

Vilka nyttor och effekter har uppnåtts för boende, besökare, företagare och medarbetare med hjälp av digitalisering?

Våra två viktigaste målgrupper avseende digitalisering är gäster och medarbetare. Mot Lisebergs gäster har vi genomfört en rad olika insatser. Från ett strukturellt utvecklingsperspektiv har vi bland annat utvecklat ett nytt digitalt visuellt gränssnitt som skall säkra en konsistent varumärkes-upplevelse genom alla digitala kontaktytor som gäster möter, men framför allt göra det enkelt för gästen att få information, bli inspirerad och köpa Lisebergs produkter och tjänster. Detta har också resulterat i en helt ny online-upplevelse genom liseberg.se (2017) där alla målgrupper och intressenter ska kunna hitta det de söker efter rörande vårt erbjudande och verksamhet. Det senaste projektet är en uppdaterad Lisebergsapp (2018) som hjälper gäster med deras viktigaste behov när de väl är i parken. Avseende medarbetare har vi också påbörjat några initiativ där två konkreta projekt är igång, dels genom ett nytt mobilanpassat Intranät (2019), samt en arbetsprocess för att utveckla en mer digitalt baserad dialog och bättre verktyg (för t ex schemaläggning och byte) för våra medarbetare i parken. Vi följer upp och monitorerar all digital förvaltning och utveckling för att säkra mål och resultat, detta gör vi både kvalitativt genom dialog med respektive målgrupp, men framför allt kvantitativt genom digitala instrument som t ex Google Analytics.

2.7 Kommunala ändamålet och befogenheterna

Anvisning

Enligt Göteborgs Stads ägardirektiv för direkt och indirekt helägda bolag ska styrelsen årligen i förvaltningsberättelsen, utöver vad aktiebolagslagen stadgar, redovisa hur verksamheten bedrivits och utvecklats mot bakgrund av det i bolagsordningen och dessa direktiv angivna syftet och ramarna med densamma. Uttalandet ska vara så utformat att det bl a kan läggas till grund för kommunstyrelsens uppsikt och beslut enligt 6 kap. 1 och 1 a §§ KL.

Skrivningen i kommunallagen stadgar att kommunstyrelsen i årliga beslut för varje bolag ska pröva om den verksamhet som bolaget har bedrivit under föregående kalenderår har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna. **Observera att kommunallagens krav gäller även delägda bolag.**

Redovisa här, enligt ovan, hur verksamheten bedrivits och utvecklats mot bakgrund av det i bolagsordningen och ägardirektivet angivna syftet och ramarna med densamma.

Redovisningen gäller det egna bolaget **och** eventuella dotterbolag. Ni väljer själva huvuvida ni gör en samlad redovisning för koncernen eller om ni skapar underrubriker och redovisar eventuella dotterbolag separat.

Bolagets styrelse ska i anslutning till årsredovisningen/årsrapporten göra ett uttalande

huruvida verksamheten varit kompetenslig och förenlig med de kommunalrättsliga principerna som gäller för verksamheten. Som utgångspunkt för denna bedömning beaktas vad som framgår av bolagsordning och ägardirektiv.

Av Lisebergs bolagsordning framgår att *"bolaget skall ha till föremål för sin verksamhet att bedriva nöjesverksamhet, underhållning och andra programaktiviteter, försäljning, restaurang-, hotell-, camping- och gästhamnsverksamhet, fastighetsförvaltning samt konsultverksamhet och idéutveckling inom turism- och nöjesbranschen"*.

Av Lisebergs bolagsspecifika ägardirektiv framgår att *"Lisebergsparken skall vara en av de ledande nöjesparkerna i Europa och ha en inriktning mot att bli en ledande turistattraktion året om. Nöjesparken bör ha en prispolitik som medger att alla kan besöka parken och ta del av dess utbud. Koncernen ska, i aktiv samverkan med andra aktörer inom turism och evenemangnäringarna, medverka till att Göteborg blir en så attraktiv stad, att resandet till och vistelsen i Göteborgsområdet ökar. Lisebergs olika verksamheter skall utgå från den skandinaviska kulturtraditionen men också fånga upp traditioner från andra kulturer i syfte att verksamheterna ska tilltala och vara tillgänglig för alla göteborgare oberoende av nationellt ursprung och ålder. Lisebergs verksamheter med underhållning, attraktioner, restauranger och boende skall vara av hög klass. Verksamheterna skall präglas av kvalitet, säkerhet, service, variation och förnyelse. Liseberg bidrar med sin verksamhet till en god marknadsföring av Göteborgsregionen och stärker namnet Göteborg så att staden kan konkurrera nationellt och internationellt om attraktiva evenemang. Inom turismsektorn och nöjesparksmarknaden pågår förändringar och omstruktureringar såväl nationellt som internationellt. För att säkerställa koncernens uppdrag kan olika former av samarbete sökas med andra, exempelvis att ingå samarbetsavtal eller bilda delägda dotterbolag. Sådant samarbete skall vara av ett allmänintresse för kommunen och bidra till en positiv utveckling av koncernen och till marknadsföringen av Göteborg. Koncernens utveckling skall ske med långsiktighet och uthållighet. Tillfredsställande lönsamhet ska uppnås för att säkerställa självfinansiering"*.

Den kommunala kompetensen avseende drift av turistanläggningar regleras i 2 kap 7 och 9 § Kommunallagen samt i 4 kap 1 § Lagen om vissa kommunala befogenheter. Sammanfattningsvis kan sägas att drift av turistanläggningen Liseberg får bedrivas om anläggningen är av allmänt intresse, går ut på att tillhandahålla allmännyttiga anläggningar eller tjänster och att turistanläggningen behövs för att främja turistväsendet inom kommunen. Lagen om vissa kommunala befogenheter ger alltså kommunen en utvidgad kompetens, vid sidan om den allmänna kompetensen, att bedriva turistanläggningar. Denna kompetens ger även kommunen befogenhet att tillhandahålla och driva turistanläggningar utan tillämpning av den så kallade lokaliseringsprincipen. Det vill säga det behöver inte vara en direkt anknytning till kommunens område eller dess medlemmar.

Liseberg var under 2018 en av Göteborgs främsta mötesplatser och ett av Sveriges mest besökta resmål, där såväl göteborgare som tillresande turister möttes över generationsgränserna. Totalt tog Liseberg anläggningar, nöjesparken tillsammans med boendeanläggningarna, emot cirka 3,4 miljoner gäster under 2018. Liseberg bidrar till att öka omsättningen inom handel, resor och boende i göteborgsområdet med cirka 3,4 miljarder kronor.

Tillresande turister kommer således kommuninnevärdarna i Göteborg till nytta genom den turistekonomiska effekt de skapar. Det torde därför inte råda några tvivel om att Lisebergs verksamhet har varit av allmänt intresse och gått ut på att tillhandahålla allmännyttiga anläggningar eller tjänster åt bland annat göteborgarna och behövs för att främja turistväsendet inom kommunen. Driften av Liseberg anses alltså falla inom

ramen för den kommunala kompetensen.

Det ska tilläggas att driften av Lisebergs boendeanläggningar och restauranger är en integrerad del av verksamheten, och kan därför inte bedömas var för sig, både utifrån ett produkt- och ekonomiskt perspektiv. Eftersom verksamheterna är nödvändiga för att Liseberg även i fortsättningen skall främja turistväsendet och tillgodose det ovan angivna allmänna intresset ska även dessa anses falla inom ramen för den kommunala kompetensen.

I nöjesparksbranschen är möjligheten att erbjuda ett integrerat boende, med tydlig koppling till besöksmålet, en mycket viktig del av verksamheten och affärsmodellen. Denna koppling är en tydlig trend över hela Europa, men även globalt, med båda nya och starkt integrerade nöjesparksdestinationer, som under de senaste åren har blivit en viktig del av Lisebergs konkurrensbild. Boendeverksamhet är alltså en essentiell del av de tjänster Liseberg tillhandahåller och Liseberg arbetar med att knyta boendeanläggningarna ännu närmare parken.

Mot beaktande av vad som nu angetts bedömer styrelsen och den verkställande direktören att verksamheten varit förenlig med kommunens ändamål med sitt ägande av bolaget och att bolaget har följt det ändamål som framgår av 3 § bolagsordningen och följt de principer för kommunal verksamhet som framgår av 2 kap kommunallagen samt 4 kap lag om kommunala befogenheter.

3 Uppföljning av kommunfullmäktiges budget

I Stadsledningskontorets anvisning till avsnittet 3.1 Kommunfullmäktiges mål anges att uppföljningen av kommunfullmäktiges mål gjordes i UR2 2018 där styrelsen redovisade resultat hittills under mandatperioden. I årsrapporten sker uppföljningen genom att styrelsen lämnar en **komplettering/revidering** av måluppfyllelsen som redovisades i UR2. Endast om en förändring av måluppfyllelse skett sedan UR 2 lämnas en kommentar till varför.

Bolagets bidrag till kommunfullmäktiges mål är inarbetade i verksamheten. Måluppfyllelse och effekter skapas succesivt under lång tid. Den redovisning och den sammanfattande bedömning av måluppfyllelse som gjordes i uppföljningsrapport 2 bedöms oförändrat spegla bolagets måluppfyllelse. Uppföljningen från UR 2 bifogas i bilaga.

Den sammanfattande bedömningen av måluppfyllelse från UR 2 är inlagd i rapporten

Grön = God Utveckling åt rätt håll/Stark trend/om mätetal finns - *tydlig ökning*

Gul = Viss Utveckling åt rätt håll/Svag trend/om mätetal finns - *ökning*

Röd = Ingen Utveckling åt fel håll/Ingen alltså svag trend/om mätetal finns - *ingen ökning alltså. Minskning*

Blå = Svårbedömt Utvecklingen är svårbedömd/om mätetal finns - olika tal visar olika riktning. *Används även om målet inte är prioriterat alltså ej relevant för nämnden.*

(Målbeskrivningarna under respektive mål ligger i rapportmallen och kan inte ändras av bolaget)

3.1 Kommunfullmäktiges mål - tabell

Anvisning

Uppföljningen av kommunfullmäktiges mål gjordes i UR2 2017 där nämnden/styrelsen redovisade resultat hittills under mandatperioden. I Årsrapport 2018 sker uppföljningen genom att nämnden/styrelsen lämnar en **komplettering/revidering** av måluppfyllelsen som redovisades i UR2 2017 och uppdaterades i årsrapport 2017 samt UR2 2018.

Rapportering sker genom att klicka på "Rapporteraikonen" framför varje mål. Eventuell historik från tidigare rapportering i noden finner ni under fliken Historik.

Kommunfullmäktiges mål	Måluppfyllelse	Kort kommentar - enligt anvisning
Göteborg ska vara en jämlik stad	■ God	
De mänskliga rättigheterna ska genomsyra alla Göteborgs Stad verksamheter	■ God	
Den strukturella könsdiskrimineringen ska upphöra.	■ God	
Göteborgarnas möjligheter till delaktighet och inflytande ska öka	■ God	
Idrotts- och föreningslivet ska nå fler målgrupper	■ Svårbedömd	Ej prioriterat.

Kommunfullmäktiges mål	Måluppfyllelse	Kort kommentar - enligt anvisning
Livsvillkoren för personer med fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsnedsättning ska förbättras.	■ God	
Individ- och familjeomsorg ska skapa mer jämlika livschanser för stadens invånare	■ God	
Alla elever ska oavsett bakgrund nå målen inom skolan och kunna utvecklas till sin fulla potential	■ Svårbedömd	Ej prioriterat.
Äldres livsvillkor ska förbättras	■ Svårbedömd	Ej prioriterat.
Göteborg ska minska sin miljö- och klimatpåverkan för att bli en hållbar stad med globalt och lokalt rättvisa utsläpp	■ God	
Bostadsbristen ska byggas bort och bostadsbehoven tillgodoses bättre	■ Svårbedömd	Ej prioriterat.
Det hållbara resandet ska öka	■ God	
Sysselsättningen för grupper långt ifrån arbetsmarknaden ska öka	■ God	
Göteborg ska vara en hållbar innovationsstad med ökande jobbtillväxt	■ Svårbedömd	Ej prioriterat.
Göteborgarnas möjlighet att turista i sin egen stad ska öka	■ God	
Tillgängligheten till kultur ska öka	■ God	
Osakliga löneskillnader mellan män och kvinnor ska upphöra	■ God	
Göteborg Stad ska öka andelen hållbara upphandlingar	■ God	

3.2 Kommunfullmäktiges uppdrag till styrelsen

Anvisning

Kommunfullmäktiges uppdrag kommenteras enligt anvisning i tabellrubriken

Anvisning

Kommunfullmäktiges uppdrag kommenteras enligt anvisning i tabellrubriken

Rapportering sker genom att klicka på "Rapporteraikonen" framför varje uppdrag. Eventuell historik från tidigare rapportering i noden finner ni under fliken Historik.

Uppdrag från kommunfullmäktiges budget	Har uppdraget genomförts? JA/Nej. Om inte ge en kort kommentar om orsak och eventuellt till vilken del uppdraget har genomförts
Likabehandlingsplaner ska tas fram utifrån samtliga diskrimineringsgrunder. Arbetet ska gälla ur både invånar- och medarbetarperspektiv.	Likabehandlingsplan för medarbetare finns. Den är från 2015 och under 2019 kommer uppdaterad plan att tas fram. Någon likabehandlingsplan för gäster finns inte. Uppdraget från ägarna att Liseberg ska vara för alla sätter dock ramarna för

Uppdrag från kommunfullmäktiges budget	Har uppdraget genomförts? JA/Nej. Om inte ge en kort kommentar om orsak och eventuellt till vilken del uppdraget har genomförts
	verksamheten och har stor påverkan på alla aktiviteter vi genomför.
Inom ramen för fokusområde tre "Skapa förutsättningar för arbete" i Jämlikt Göteborg ska alla nämnder och styrelser ta fram och genomföra en plan i samverkan med Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning	Liseberg gör omfattande insatser för att få personer som normalt sett står långt ifrån arbetsmarknaden i arbete. De 2800 säsongsanställda, som till största delen består av ungdomar mellan 18 och 21 år är den största insatser. Inom projektet Jobbswinget får ett 20-tal unga med funktionsvariation varje år arbete på Liseberg. Någon samverkan med Nämnden pågår dock inte.
Assisterande tjänster ska erbjudas i förvaltningar och bolag utifrån stegvisa jobb och kunskapslyftet samt en genomförd inventering i samverkan med fackliga organisationer.	Liseberg är med i nätverket Arbetsmarknadsintegration där privat näringsliv, Arbetsförmedlingen, vuxenutbildning, Västra Götalandsregionen, Samordningsförbund mfl. Nätverket jobbar just nu med "100 föräldrar på väg mot arbete eller egenförsörjning.
Andelen chefer födda utanför norden ska öka kraftigt och aktivt följas upp	Eftersom det inte är lagligt att föra register över var personer är födda är detta ett mål som är mycket svårt att följa upp. Liseberg arbetar dock aktivt med att personalstyrkan ska spegla invånarna i Göteborg. Inför säsongen 2019 har vi bland annat provat att annonsera tjänster på fler språk än svenska.
Andelen kvinnliga chefer inom manligt dominerade verksamheter ska överstiga andelen kvinnor inom samma verksamhet	Liseberg arbetar mot målet men det är ännu inte uppnått.

3.3 Kompletterande uppföljning av vissa av kommunfullmäktiges budgetuppdrag

3.3.1 *Alla enkelt avhjälpna hinder ska vara undanröjda i kommunens publika lokaler och på allmän platsmark under mandatperioden.*

Anvisning

Uppdraget riktar sig till följande bolag:

Framtiden AB, Higab AB, Liseberg AB, Älvstranden utveckling AB, Got Event AB, Göteborgs lokaler AB samt Parkeringsbolaget AB.

Anvisning

Enligt uppdraget ska alla enkelt avhjälpna hinder vara undanröjda i kommunens publika lokaler och på allmän platsmark under mandatperioden.

Gör en kortare lägesbeskrivning av uppdragets genomförande som inkluderar en prognos för mandatperioden (en bedömning av om ni kommer klara uppdraget inom angiven tidsram).

Liseberg har under året tillsatt en ny organisation för att hantera tillgänglighetsfrågorna inom bolaget. Stora delar av parken, liksom Lisebergsbyn Kärralund, finns kartlagda och redovisade i Tillgänglighetsdatabasen, i vilken våra gäster själva kan söka

information. I dagsläget står dock den delen av arbetet på paus i väntan på lansering av den nya versionen av Tillgänglighetsdatabasen. När denna väl är lanserad kommer den plan Liseberg lagt för att uppdatera verktyget att aktiveras och vi kommer också få en fullständig bild över vilka som är verksamhetens enkelt avhjälpta hinder - något som saknas idag.

Under 2018 har en anvisning innehållande en treårsplan för hur tillgänglighetsarbetet på Liseberg ska drivas antagits av företagsledningen och i den långsiktsplan för hållbarhetsarbetet som tagits fram finns tillgänglighet med som ett av flera mål. Där säger vi också att vi ska ta hänsyn till tillgänglighet vid alla ny- och ombyggnationer.

Liseberg har också fortsatt att erbjuda alla som är i behov av extra hjälp att, utan extra kostnad, ha med sig ledsagare under besök.

3.3.2 Alla nämnder och styrelser ska utveckla ett samarbete med civilsamhället.

Anvisning

Enligt uppdrag i Kommunfullmäktiges budget ska alla nämnder och styrelser utveckla ett samarbete med civilsamhället enligt modeller från Västra Göteborg. En ansvarig ska utses för samarbetet.

Beskriv kortfattat hur styrelsen, under 2018, har utvecklat sitt samarbete med civilsamhället enligt modellen från Västra Göteborg?

En ansvarig ska också ha utsetts. Har detta blivit utfört? Om inte, beskriv kort varför.

Länk till intranätet där du hittar bildspelet om Modellen för samverkan med civilsamhälle och näringsliv

https://intranat.goteborg.se/wps/portal/int?uri=gbglnk:Intranat.styrandedokument&do_minoURL=https://www5.goteborg.se/prod/Gemensamt/Verksamhetshandbok/verksgem.nsf/0/121AAD6602087683C12582B1001F572A?OpenDocument

Liseberg har sedan ett flertal år ett väl utvecklat samarbete med civilsamhället, men även med myndigheter och förvaltningar. Våra insatser inriktar sig på att nå personer som står långt från arbetsmarknaden för att de ska kunna komma i arbete på Liseberg och vi strävar efter att våra medarbetare i så hög utsträckning som möjligt ska spegla samhället vi lever i. Under 2018 har vi för första gången kartlagt våra sökande till säsongstjänsters hemvist i Göteborg. Lisebergs mål är att hela Göteborg ska vara representerat och att sortera de sökande på postnummer har varit ett sätt för oss att se hur kartan ser ut.

Liseberg arbetar ständigt för att vara tillgänglig för alla, men trots det kan ett Lisebergsbesök vara avlägset för många barn och unga. Föräldrarnas ekonomi, sjukdom och funktionssvårigheter är de vanligaste hindren. För att göra det möjligt för fler att ta del av Liseberg, arbetar vi med en bred bas av sociala stödinsatser. Det innebär att vi, genom våra samarbetspartners, skänker Lisebergsbesök till familjer som annars inte skulle haft möjlighet att besöka parken. Stödet kan se lite olika ut, men det handlar främst om entrébiljetter och åkpass.

Vår ambition är att samarbeta med organisationer vars arbete är långsiktigt och där insatserna når en bred mottagarkrets och där flera intressen tillvaratas. Alla insatser

regleras i avtal. De organisationer vi stödjer måste uppfylla följande kriterier:

- De ska på något sätt stödja barn och unga som befinner sig i en ekonomisk, social eller hälsomässigt utsatt situation.
- De ska vara lokalt förankrade och arbeta förenligt med Lisebergs övergripande värderingar.
- De bör vara en allmännyttig ideell förening, stiftelse eller en del av den kommunala verksamheten.

Under 2018 har Liseberg haft samarbete med följande organisationer:

- Insamlingsstiftelsen för Drottning Silvias barn- och ungdomssjukhus, Barnsjukhusets dag
- Göteborgs räddningsmission
- Göteborgs Stad, Kulturförvaltningen
- Göteborgs Stad, Park- och Naturförvaltningen
- Göteborgs Stad, Stadsledningskontoret, Individ- och familjeomsorg
- Göteborgs Stad, Stadsledningskontoret, Särskolans dag
- Göteborgs Stad, Social Resursförvaltning

Det sammanlagda värdet av Lisebergs totala stödinsatser uppgick 2018 till ca 15,7 miljoner kronor.

4 Nyckeltalsredovisning

Anvisning

Om inget redovisas här ska denna rubrik döljas i administrationen för enhetsmallar.

Anvisning

De första färglagda raderna i tabellen kan användas för att redovisa nyckeltal som nämnden i inriktningsdokument, budget eller på annat sätt prioriterat eller satt målvärden för.

Om nyckeltal utöver de redan angivna skall redovisas i tabellen skall rader läggas till i administrationen för enhetsmallar.

	Utfall 2018	Budget/målvärde 2018	Utfall 2017	Utfall 2016	Utfall 2015
De vi är till för					
Verksamhet/ Processer					
Medarbetare/ Personal					
Ekonomi/ägare					
Rörelseresultat	81,5	113,3	99,0	108,9	132,6
Resultat efter finansiella poster	74,6	100,6	90,8	100,1	121,9
Soliditet	59 %	61 %	63 %	61 %	58 %
Eget kapital	1 118,7	1 139,8	1 061,3	991,4	914,0

Anvisning

Möjlighet att kommentera nyckeltalen i tabellen i den mån det inte framgår av analysen i avsnitt 2.

5 Bokslut

5.1 Sammanfattande analys

Anvisning

Bokslutskommentarerna skall analysera och beskriva det samlade ekonomiska utfallet för bolaget. Väsentliga poster i resultaträkning, balansräkning och finansieringsanalys skall lyftas fram.

Den totala omsättningen för koncernen uppgick på 1 228,8 Mkr, vilket var i nivå med förra årets omsättning. Årets resultat efter finansiella kostnader för koncernen uppgick till 74,6 Mkr vilket var en försämring med 16,2 Mkr jämfört med 2017. I resultatet inkluderas även kostnader under året både för Jubileumsprojektet och för Västlänken och som inte skulle uppkommit annars. Sammantaget uppgår dessa kostnader till nästan 22 mkr där den enskilt största posten utgörs av nedskrivning på de byggnader som rivs i samband med markparkeringen i Jubileumsprojektet. I tillägg uppkom kostnader för att flytta förråden i dessa byggnader samt tömma Lisebergshallen inför Västlänken. Justerat för dessa kostnader levererade verksamheten ett resultat som nästan nådde budget och var 6,0 Mkr bättre än 2017. Rörelsemarginalen före justering uppgår till 6,6%.

Koncernens balansomslutning uppgick till 1 897,4 Mkr där det egna kapitalet utgjorde 1 118,7 Mkr. Soliditeten minskade från 63% till 59% som en konsekvens av årets stora investeringar vilka delvis är lånefinansierade samt det lägre resultatet.

Under 2019 kommer nettoinvesteringarna att minska i parken. Exklusive Jubileumsprojektet betyder det att soliditeten kommer att stärkas under nästa år.

		2018	2017	2016	2015	2014
Omsättning och resultat						
Nettoomsättning	Mkr	1 229	1 222	1 171	1 139	1 096
Resultat e Finansiella poster	Mkr	75	99	100	122	119
Finansiell ställning						
Balansomslutning	Mkr	1 897	1 674	1 625	1 565	1 558
Eget kapital	Mkr	1 119	1 061	991	914	828
Soliditet	%	59	63	62	58	53
Kassaflöde	Mkr	222	215	240	234	234
Investeringar	Mkr	417	162	173	82	278
Turistekonomisk betydelse	Mkr	3 400	3 300	2 850	2 800	2 750